

KAH-alade seaduse muudatuse eelnõu vastuolud ja lahendused

Keskkonnaministeerium saatis 2022. a lõpul Riigikogusse planeerimisseaduse ja metsaseaduse täiendamise seaduse eelnõu (755SE)¹, mille eesmärk on anda kohalikele omavalitsustele senisest suuremad volitused kõrgendatud avaliku huviga aladel metsade majandamises kaasa rääkida. Näiliselt hea kavatsus peidab endas paraku mitmeid õiguslikke kitsaskohti ja ei lahenda intensiivse raie ja kaasamisega seotud probleeme.² Järgnevalt kirjeldame lühidalt eelnõuga kaasnevat negatiivset mõju, ja ka lahendust, mis on rahvaalgatusena riigikogu keskkonnakomisjoni jõudnud ning mida toetab laiem avalikkus.

1. Kogukonnad tõrjutakse otsustamisest kõrvale

Eelnõuga suunatakse KAH-alade majandamist puudutav RMK ja kohalike omavalitsuste (KOV) vaheliste kokkulepete tasandile. Eelnõu sätestab, et KOV peab seisukoha kujundamisel “kuulama ära” ka kogukonnad ja elanikud, kuid ei ole selge, kuidas peab ärakuulamine toimuma ja mida KOV ärakuulamise tulemusega peab peale hakkama. Metsaseaduse kohaselt peab RMK kaasama KAH-alade raiete planeerimisse kohalikud kogukonnad ja elanikud. Kui tegelikkuses langetatakse otsused peamiselt vaid kokkulepele KOV-ga, minnakse metsaseadusega vastuollu ja kogukondade kaasamine ei pruugi olla sisuline. Rahvusvaheline säästva metsanduse ehk FSC standard, millele vastavalt omab RMK FSC sertifikaati, näeb punktis 4.1. ette, et kohalike kogukondade otsustusõiguse kellelegi kolmandale delegeerimine eeldab kogukondade poolset vaba, selget ja informeeritud nõusolekut. Seega tekitab otsustusõiguse üleandmine KOV-ile ka küsimuse, kuivõrd see on kooskõlas FSC standardiga.³

2. Omavalitsustele antakse vaid näiline õigus midagi mõjutada

Eelnõu kohaselt antakse KOV-le õigus KAH-alad piiritleda, ja kooskõlastada RMK koostatav metsamajandamiskava. Metsamajandamiskaval ei ole aga eelnõu koostajate selgituste kohaselt⁴ õiguslikku siduvust. See tähendab, et metsateatise ehk raielube andes ei tule kavas kokkulepituga arvestada ja nii ole KOVidel õiguslikku garantiid, et kokkulepe ellu viiakse. Samas on omavalitsustel õigus ka KAH-alade puhul seada metsa majandamisele tingimusi Planeerimisseaduse § 75 lõikest 1 lähtuvate üldplaneeringu ülesannete täitmise

---

¹ Vt Planeerimisseaduse ja metsaseaduse täiendamise seaduse eelnõud siit:

<https://eelvoud.valitsus.ee/main/mount/docList/12b2e4d9-eca4-451b-bbe4-4cdcab44db84>

² Vt Eestimaa Looduse Fondi kokkuvõtet KAH aladega seotud kaasamisprobleemidest: <https://kah-alad.ee/kokkuvote-2021-kah-alade-kaasamisprotsessides-tehtud-vigadest/>

³ FSC ehk säästva metsanduse rahvusvaheline standard: <https://connect.fsc.org/document-centre/documents/retrieve/16c5cce0-ccc4-434d-953e-a27c6750fbad>

⁴ Vt eelnõu märkuste tabelit: <https://eelvoud.valitsus.ee/main/mount/docList/634d9035-95ab-4d36-af1c-db90779b2ff8#1mDgLvzZ>

raames. Üldplaneeringus määratud tingimused registreeritakse metsaregistris ja neid peab metsateatiste väljastamisel kohustuslikus korras arvestama.⁵

3. RMK survestab jätkuvalt omavalitsusi lageraietega nõustuma

RMK jääks ka seadusemuudatuse korral KAH-aladel raiete tegemise peamiseks otsustajaks, ent lähtub praktikas seejuures ainult majanduslikest kaalutlustest, eelistades uuendusraieid (sh lageraieid) ning põhjendades sageli, et uuendusraietega majandamine on RMK kohustus.⁶ KOV-del on sellises olukorras keeruline tagada oma elanikele heaolu ja tervist soodustav elukeskkond. RMK senine praktika on taotleda KOV-delt üldplaneeringutes kogu riigimetsa osas (sh KAH-aladel) kõigi raieliikide lubamist, survestades sellega KOV-e mitte rakendama neile Planeerimisseadusega antud õigust seada vajadusel raietele tingimusi. Samuti väidetakse omavalitsustele meelevaldse tõlgendusega, et mõnele raieliigile piirangu seadmisel ei oleks võimalik edendada säästvat metsandust ja nii mindaks vastuollu metsaseadusega. Sellise surve kontekstis on KOV-idel väga keeruline oma otsustusõigust realiseerida. Eelnõuga ei ole menetluslikust aspektist lahendatud olukord, kui KOV peaks nõusoleku andmisest keelduma. Seadusemuudatusega ei teki selgust, kas sellisel juhul jääb otsustavaks KOV-i sõna või teeb RMK raied oma soovi kohaselt.

4. Eelnõu mõjusid ei ole hinnatud

Hea õigusloome ja normitehnika eeskirja⁷ kohaselt ei ole seaduseelnõu väljatöötamiskavatsus nõutav, kui seaduse rakendamisega ei kaasne olulist õiguslikku muudatust või muud mõju. Antud eelnõu puudutab kõiki Eesti omavalitsusi ja kõiki kogukondi, kelle elukeskkonda riigimetsade majandamine mõjutab. Ometi leidsid eelnõu koostajad, et muudatused on nii ebaolulised, et eelnõu väljatöötamiskavatsust ei vaja. Väljatöötamiskavatsuses tuleks mh selgitada, millised olulised mõjud võivad seaduse rakendamisega kaasneda ja kuidas neid analüüsitakse.

LAHENDUS: Kõrgendatud avaliku huviga metsi tuleb majandada püsimeetsana

Aktiivne [kodumetsade](#) kaitse kinnitab riigimetsa avalike funktsioonide tähtsust Eesti inimeste jaoks. Uuendusraiate (sh lageraie) valdav pealesurumine kõrgendatud avaliku huviga aladel sunnib kohalikke kogukondi ja elanikke pidevale pingutusele kaitsma oma elukeskkonda. Et säästa kohalikke kogukondi ja omavalitsusi pidevast vaidlusest RMK-ga, tuleb KAH-metsadele kehtestada seadusega eraldi majandamisrežiim - majandada neid

⁵ Vt üldplaneeringute raietingimusi metsaregistris: <https://register.metsad.ee/#/> Alajaotus: muud - üldplaneeringute piirangud. Üldplaneeringutega on raieid piiranud nt Häädemeeste vald, Rae vald, Viimsi vald jt. Üle Eesti üldplaneeringutes seatud metsakaitsepiiranguid näeb Maa-ameti wfs kihilt: <http://gsavalik.envir.ee/geoserver/metsaregister/ows> (alamkiht: ÜP kaitsemetsad)

⁶ Vt ka Keskkonnaõiguse Keskuse "Õiguslik analüüs RMK uuendusraiate kohustuse kohta" http://media.voog.com/0000/0036/5677/files/RMK%20uuendusraiate%20anal%C3%BC%C3%BCs_K6K_aprill%202022.pdf

⁷ Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri: <https://www.riigiteataja.ee/akt/129122011228>

alaid püsimeetsadena. Seda ettepanekut, mille esmalt sõnastasid 28 KAH ala esindajad 2021 aprillis⁸, toetab ka avalikkus. Värske Turu-uuringute AS-i uuring näitab, et riigile kuuluva tulundusmetsa majandamist püsimeetsana pooldab 77% elanikest:

<https://elfond.ee/uudised/metsauuring-2023>

KAH-alade püsimeetsana majandamise ettepanekut on [rahvaalgatuse](#) korras toetanud 3679 inimest ja 40 organisatsiooni:

---

⁸ 28 KAH ala esindajate avalik pöördumine:

https://www.looduskalender.ee/n/pildid/KAH_alade_uhispoordumine_nimekirjaga.pdf?fbclid=IwAR0ey7oPBzs-RIXnw9uHuUeupQV4JLGO5M9tUGKwhypuCqLQTIG56jHDMhE